

ความร่วมมือของครูบรรณารักษ์กับครูในโรงเรียน

Cooperation of Teacher - Librarian with Teacher in School

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์¹
Chaveewan Kuhapinan

บทคัดย่อ

บรรณารักษ์และครูในโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญที่จะต้องร่วมมือกัน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียน การจัดบริการสื่อการอ่านและทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้กับนักเรียน และในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมการอ่านและค้นคว้าให้กับครูอีกด้วย โดยครูผู้สอนส่งงานต่างๆ ให้นักเรียนไปค้นคว้าในห้องสมุดและครูบรรณารักษ์ให้บริการแนะนำวิธีการค้นคว้าและหาสื่อต่างๆ ให้ตรงกับความต้องการ จะทำให้เด็กรักการอ่านและค้นคว้าด้วยตนเอง นอกจากนี้การสอนในสาขาวิชาต่างๆ ของครูล้วนแต่ต้องใช้สื่อการสอนในห้องสมุด จึงจะทำให้การสอนน่าสนใจ สนุกสนาน ได้รับความรู้จากการอ่าน การค้นคว้าด้วยตนเอง

คำสำคัญ : ความร่วมมือของครู, ครูบรรณารักษ์, ห้องสมุดโรงเรียน

Abstract

The librarians and teachers in school are important people who must cooperate to develop teaching and learning in school, provide reading mediums service and do activities to promote reading in students. At the same time, they also promote reading and research for the teachers as well. The teachers give various assignments for students to study intensively in the library. Also, the teacher- librarians provide advice on how to search and

¹ รองศาสตราจารย์ และข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

find the mediums in order to meet the needs. As a result, the students will love to read and study on their own. Additionally, the teachers' instruction in various areas all requires using the teaching mediums in the library to make teaching interesting, fun, gain knowledge from reading and self-study.

Keywords : Cooperation of Teachers, Teacher- Librarian, School Library

บทนำ

ครูบรรณารักษ์และครูโรงเรียน เป็นบุคลากรสำคัญของโรงเรียนที่จำเป็นจะต้องร่วมมือกันในการจัดหาทรัพยากรห้องสมุด เพื่อบริการสื่อการอ่านและการทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นยังช่วยแก้ปัญหา ที่นักการศึกษาหลายคนในปัจจุบันมักจะกล่าวอยู่เสมอว่าการศึกษาไทยไม่พัฒนาเพราะครูไม่รักการอ่านและการค้นคว้า จึงทำให้ไม่มีวิธีสอนที่ส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านและการค้นคว้าเช่นเดียวกัน

ความร่วมมือของครูบรรณารักษ์กับครูในโรงเรียน

ครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญที่ทำหน้าที่ดูแลห้องสมุดโรงเรียนและบริการสื่อต่างๆ ให้กับนักเรียนทุกระดับชั้นและครูผู้สอนทุกสาขาวิชา เพราะห้องสมุดเป็นหัวใจของการเรียนการสอนที่โรงเรียนจะต้องตระหนักและผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเอาใจใส่ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งครูบรรณารักษ์มีหน้าที่จัดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยให้มีหลากหลายทุกสาขาวิชา ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อออนไลน์

นอกจากจัดหาแล้ว จะต้องบริการสื่อเหล่านี้ให้กับนักเรียนและครูอาจารย์ ตลอดจนผู้บริหารโรงเรียนบริการที่สำคัญของครูบรรณารักษ์คือ การทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการค้นคว้า จนเป็นนิสัย ทำให้ขอศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รู้จักคิดแยกแยะ วิเคราะห์วินิจฉัยด้วยปัญญา ไม่ใช่เฉพาะนักเรียนเท่านั้น การบริการครูผู้สอนในสาขาวิชาต่างๆ ก็เป็นสิ่งจำเป็น เพราะครูหลายคนอาจไม่ชอบอ่านและไม่ชอบค้นคว้าเคยชินกับเอกสารเก่าๆ ที่เคยเรียนมาและนำไปใช้ในการสอนต่อไป โดยไม่ต้องค้นคว้าเพิ่มเติม

ครูบางคนจะอ้างว่าไม่มีเวลา ความจริงแล้ว ทุกคนมีเวลาแต่ด้วยนิสัยไม่ชอบอ่าน ไม่ชอบค้นคว้า อาจจะเนื่องมาตั้งแต่ตอนเด็กๆ ไม่ได้รับการปลูกฝังให้รักการอ่าน และการสอนของครูในขณะนั้นไม่ส่งเสริมให้รู้จักค้นคว้าในห้องสมุดโรงเรียน

อย่างไรก็ตามยุคนี้ เป็นยุคที่ทุกคนจะต้องมีความสามารถ คนเป็นครูจะต้องไฝ่หาความรู้ให้ทันกับสังคมปัจจุบัน ผู้ที่ปิดกั้นการเรียนรู้ของตนเอง ไม่รู้จักพัฒนาศักยภาพอยู่เสมอ จึงทำให้มีที่ชีวิตที่หยุดนิ่ง และพลาดโอกาสดีๆ ในชีวิต

การพัฒนาตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ครูทุกคนจะต้องหาแสวงหาไม่ว่าจะเป็นด้านภาษาอังกฤษอันเป็นภาษาสากลที่ทุกคนต้องเรียนรู้เพื่อจะได้นำไปใช้ในการสอนและการติดต่อในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ในสาขาวิชาที่สอนอยู่ก็ต้องพัฒนาอยู่ตลอดเวลาเพื่อจะทำให้มีเทคนิคในการสอนที่สนุกสนาน ทำให้เด็กเพลิดเพลินและได้รับความรู้ไปด้วย โดยไม่ต้องท่องจำ และข้อสำคัญทำให้เด็กรักในวิชานั้นๆ ด้วย

การเรียนรู้ของครูนั้นไม่จำเป็นจะต้องเรียนระดับสูงถึงปริญญาเอก ซึ่งปัจจุบันมีครูที่ตั้งหน้าตั้งตาเรียนกันมาก (จบกันมากอย่างรวดเร็วและเสียค่าเทอมมาก) แทบจะไม่สนใจการสอนในชั้นเรียน (ความจริงการเรียนปริญญาเอกก็จำเป็นโดยเฉพาะอาจารย์ระดับมหาวิทยาลัย แต่ควรจบจากมหาวิทยาลัยที่มีระดับเท่านั้น)

การเรียนรู้โดยการฝึกฝนอ่านและค้นคว้าด้วยตนเองเป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด เพราะถึงแม้จะต้องเรียนหนังสือ หรือทำงานสอนไปด้วย จะเป็นวิธีที่ฉลาดและประหยัด ทำให้ได้ผลเร็วทันใจเพราะสามารถฝึกฝนได้ตลอดเวลา

นอกจากนั้นยังมีความก้าวหน้าด้วยการเขียนผลงานทางวิชาการที่ไม่ต้องลอกใครให้เสียศักดิ์ศรี ทำให้สามารถฝึกฝนทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน รวมทั้งภาษาอังกฤษหรือภาษาอื่นๆ ได้ทุกเมื่อที่ต้องการ ดังนั้นความสำเร็จจึงมาจากความมุ่งมั่นพยายามของตนเองอย่างแท้จริง

ครูผู้สอนวิชาต่างๆ กับบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนควรให้ความร่วมมือกัน และส่งเสริม ซึ่งกันและกันในการช่วยเหลือและให้บริการสื่อการเรียนการสอนให้ครูอย่างสม่ำเสมอ

เมื่อมีสื่อการสอนใหม่ๆ เข้ามาในห้องสมุด บรรณารักษ์จะต้องให้บริการแก่ครูผู้สอนในแต่ละสาขาวิชา ด้วยการส่งข่าว ตัดข่าว ทำกฤตภาค ข่าวต่างๆ ที่น่าสนใจ

เช่น ข่า “ใส่กรอกดังผสมสารกันบูดเกิน” (2559, น. 6) “สำรวจผัก-ผลไม้ 138 ตัวอย่างพบสารต้องห้ามเพียบ” (2559, น.10) “กินอยู่อย่างฉลาดสุขภาพไม่พัง” (2559, น.23) เสนอรายชื่อ ทำบทความย่อ หรือทำหน้าที่บรรณนิทัศน์ ให้ครูได้มีโอกาสสั่งซื้อตามรายชื่อสื่อการสอนใหม่ ๆ จัดทำหนังสือจอง หรือหนังสือสำรอง (Reserved book) ให้กับครูเมื่อได้รับการร้องขอ ช่วยครูในการค้นคว้าทำผลงานทางวิชาการและช่วยแนะนำการเขียนอ้างอิงให้ถูกต้อง

ในขณะที่เดียวกันครูผู้สอนก็ควรให้ความร่วมมือกับครูบรรณารักษ์ในการทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มาเป็นกรรมการร่วมกับครูผู้สอนจะต้องสอนโดยแนะนำรายชื่อหนังสือหรือการอ่านการค้นคว้าให้กับนักเรียน เพื่อมาค้นคว้าในห้องสมุดและขอความร่วมมือให้บรรณารักษ์ช่วยแนะนำจัดเป็นคอร์สพิเศษสอนการค้นคว้าให้กับผู้เรียน

ในห้องสมุดมีสื่อการเรียนการสอนเป็นจำนวนมาก ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อออนไลน์ ดังนั้นครูผู้สอนควรแนะนำให้ผู้เรียนเข้าไปใช้ได้อย่างคุ้มค่า โดยเฉพาะสื่อภาษาอังกฤษที่ผู้เรียนสามารถฝึกฝนด้วยตนเองได้ ฟังจาก ภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ แต่ข้อสำคัญจะต้องมาสำรวจสื่อต่างๆ เหล่านั้นด้วยตนเองก่อนและนำนักเรียนมาใช้โดยขอความร่วมมือจากบรรณารักษ์ ซึ่งบรรณารักษ์ทั้งหลายต่างก็ยินดีให้บริการอยู่แล้ว เพราะเป็นหน้าที่ที่จะต้องบริการ เพียงแต่ไม่มีครูแนะนำมาใช้เด็กจึงละเลย ไม่เห็นประโยชน์ของห้องสมุดที่มีสื่อดีๆ ทันสมัย ราคาแพง มีประโยชน์ช่วยพัฒนาความรู้ที่ทั้งครูและนักเรียนไม่ต้องซื้อหาเพราะเป็นเงินงบประมาณของโรงเรียน ที่นักเรียนได้จ่ายไปแล้วแต่ไม่รู้จักรักษาสิทธิของตนเอง นักเรียนบางคนอาจไม่เคยเข้าห้องสมุด หรือเข้ามาแล้วไม่ได้สนใจเท่าที่ควร อาจจะเป็นเพราะการขาดการแนะนำหรือแนะนำโดยเฉพาะจากครูผู้สอนที่ละเลยในเรื่องห้องสมุด หากไม่ว่า มีคำกล่าวที่ว่า นักปราชญ์หรือผู้รู้ชอบพูดอยู่เสมอว่า “การเรียนรู้โลกกว้างนั้นทำได้ 3 ประการ คือ 1.อ่านหนังสือ 2.เข้าสังคม คือการคบหาผู้คน 3.ท่องเที่ยว ทั้ง 3 ประการนี้จะให้ได้ทั้งความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนและผู้สอน”

เมื่อวันจันทร์ที่ 2 พฤษภาคม 2559 มีการประชุมคณะทำงานด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ พล.อ.ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ เป็นประธานได้ชี้แจง “แนวทางในการดำเนินงานแก่ผู้บริหารโรงเรียนที่

ผ่านการคัดเลือกเป็นโรงเรียนต้นแบบโครงการระยะที่ 1 ทั่วประเทศ 3,342 โรงเรียน ผู้บริหารเข้าร่วมกว่า 3,500 คน มีการตั้งคณะกรรมการให้สนับสนุน คณะกรรมการศึกษา จังหวัดที่เพิ่งจัดตั้งขึ้นใหม่ตามคำสั่งของ มาตรา 44 ให้เต็มที่ ติดตามความเคลื่อนไหว เพื่อปฏิรูปการศึกษารอบใหม่ โดยดึงภาคเอกชนและประชาสังคม มาร่วมรับผิดชอบ ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาให้มากขึ้น”

ประเด็นปัญหาไม่ได้เกิดจากงบประมาณ เพราะจากการวิจัยพบว่า “การจัด งบประมาณเพื่อการจัดการศึกษาของไทยสูงติดอันดับต้นๆ ของโลกและกลุ่มประเทศ เอเชีย” (สมหมาย ปาริจฉัตต์, 2559, น.20) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการจัดการ ศึกษาควรเริ่มตั้งแต่การจัดการระบบฐานข้อมูลสื่อการเรียนการสอน เพิ่มประสิทธิภาพ ด้านเทคโนโลยีไอซีที ทักษะการสื่อสาร การให้บริการฐานข้อมูล เครื่องมืออุปกรณ์ที่ ดี และความสำคัญหรือหัวใจของการศึกษา นั่นคือ **การบริหารจัดการเรียนการสอน อยู่ที่คนโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ครู และผู้บริหารโรงเรียน** นอกจากนั้น สมหมาย ปาริจฉัตต์ (2559, น.20) ให้ความเห็นสรุปได้ว่า ควรมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาครู ให้หนักเป็นหลัก ก่อน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ครู ให้ครูได้ปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรม ปฏิรูป กระบวนการเรียนรู้ การเรียนการสอน **จากที่เคยสั่งและสอนเป็นหลัก มาร่วมเรียนรู้ กับนักเรียน จากที่เคยใช้อำนาจเป็นหลัก มาใช้ความรักเป็นฐาน จะได้ผลมากกว่า** การทำโครงการทั้งหลายได้แก่ คีนครูสู่ห้องเรียน ครูครบชั้น ครูตรงสาขาวิชา “ครูคืนถิ่น และอบรมครูออนไลน์”ที่กำลังทำอยู่ในขณะนี้ เพราะยังวนเวียนอยู่กับครูคนเก่า ดังนั้น เพื่อให้ทันกับยุคสมัยต้องทำให้ครูคนเก่าเป็นครูคนใหม่ที่มีจิตวิญญาณ

แน่นอนว่าเมื่อจะเปลี่ยนแปลงครูให้ทันสมัยไม่คิดแบบเก่าๆ จะต้องอาศัยห้อง สมุดโรงเรียนมีบรรณารักษ์เป็นตัวจักรที่สำคัญที่จะขับเคลื่อน ฐานข้อมูล สื่อครู ห้องเรียน และนักเรียน โดยมีผู้บริหารให้การสนับสนุนเต็มที่ เพราะในยุคก่อนๆ กระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารโรงเรียน ไม่ค่อยเห็นความสำคัญของห้องสมุดโรงเรียนและครูบรรณารักษ์ มุ่ง จะพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนโดยคัดเลือกผู้บริหารมาจากผู้ที่เรียนสาขาบริหารการศึกษาทั้ง ปริญญาตรี-โท-เอก มาเป็นผู้บริหารโรงเรียนเท่านั้น

ครูสาขาวิชาอื่นๆ โดยเฉพาะบรรณารักษ์จึงหมดความหมาย ขาดการส่งเสริม และข้อสำคัญมีความคิดว่า ให้ครูสาขาอะไรก็ได้มานั่งเฝ้าห้องสมุดโดยไม่คำนึงถึงครู

บรรณารักษ์ที่เรียนมาโดยตรง จึงเป็นเหตุให้ห้องสมุดโรงเรียนไม่พัฒนาเพราะคิดว่าความรู้หาได้จากสื่อออนไลน์ที่มีอยู่ทั่วไป ไม่จำเป็นต้องเข้าห้องสมุด ซึ่งเป็นความคิดที่ผิดมหันต์

การเรียนการสอนทุกสาขาวิชาและการทำโครงการทุกโครงการจะต้องให้บรรณารักษ์มีส่วนร่วมในการจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือและสื่อต่างๆ เพราะการเรียนการสอนจะไม่ประสบความสำเร็จถ้าไม่ใช้ข้อมูลเป็นพื้นฐาน แม้แต่คำสอนของครูก็อาจผิดพลาดได้ ถ้าไม่ได้ค้นคว้ามาอย่างถูกต้อง จากสื่อต่างๆ โดยเฉพาะหนังสืออ้างอิงทั้งหลายในห้องสมุด เช่น คำว่า “นัย” ค้นจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, พ.ศ.2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น.572) พบว่า อ่านได้ 2 อย่าง คือ ไนและไนยะ ส่วนมากจะชอบเขียนผิด เป็น “นัยยะ” ตลอดแม้แต่ในสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่ออื่นๆ

โครงการอ่านหนังสือตอนเช้าที่ประเทศญี่ปุ่นได้จัดทำเป็นโครงการระดับชาติให้นักเรียนอ่านหนังสือก่อนเริ่มการเรียนการสอนประมาณ 15 นาที โดยอ่านหนังสืออะไรก็ได้ ซึ่งต้องอาศัยครูบรรณารักษ์และครูประจำชั้น วางแผนร่วมกันในการจัดหาสื่อการอ่านทั้งหลายและการประเมินผล

โครงการรักษาสภาพและออกกำลังกาย โครงการศึกษาธรรมชาติศึกษาท่องเที่ยวไปในป่า โครงการพระราชดำริ หลายโครงการ ศึกษาพันธุ์ไม้และสมุนไพรต่างๆ โครงการศึกษาวัฒนธรรมประวัติศาสตร์ ในท้องถิ่น ตลอดจนพิพิธภัณฑ์ ในท้องถิ่นและอาชีพในท้องถิ่น อาหารพื้นบ้าน ฯลฯ ครูบรรณารักษ์จะตระเตรียมเอกสาร หนังสืออ้างอิง ตลอดจนข้อมูลต่างๆ ให้นักเรียนอ่านก่อนทำการศึกษาและสำรวจ ตลอดจนทำบัญชีรายชื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานข้อมูลท้องถิ่นที่สำคัญ

การทำโครงการยอตนักอ่านของโรงเรียน ครูในโรงเรียนและบรรณารักษ์ต้องร่วมมือกัน จัดทำและวางแผนเพื่อให้ดำเนินการได้ผลในแต่ละเทอมหรือแต่ละปี หรือโครงการอาหารกลางวันก็ต้องศึกษาการทำงานอาหารจากตำราก่อนเป็นต้น

การจัดนิทรรศการตลอดจนการทำกิจกรรมอื่นๆ เพื่อส่งเสริมการอ่านก็ต้องอาศัยความร่วมมือของครูบรรณารักษ์กับครูในโรงเรียนทั้งนั้น โดยมีผู้อำนวยการและผู้บริหารอื่นๆ เป็นผู้ประสานงานและให้การสนับสนุน

ยุคนี้เป็นยุคที่ต้องทำงานร่วมกัน ไม่ใช่ทำคนเดียว ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ จะต้องตีโจทย์ให้แตก นอกจากให้ครูทั้งหลายได้ทำงานร่วมกันแล้ว แน่แน่นอนว่าต้องมีชุมชน

และผู้ปกครองเข้าร่วมด้วย ต้องอาศัยปราชญ์ชาวบ้านและผู้ปกครองที่มีความรู้มาเป็น
อาสาสมัคร ช่วยฝึกปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนเข้มแข็ง ชุมชนเข้มแข็ง เด็กๆ มี
ความรู้ เติบโตฉลาด มีความคิดกว้างไกล สามารถศึกษาต่อในระดับสูงๆ ได้ หรือประกอบ
อาชีพเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้อย่างเป็นสุขจากการได้ฝึกฝนและอบรมวิชาชีพแทรก
เข้ามาในหลักสูตรทุกสาขาหรือเรียนในหลักสูตรโดยตรงในบางสาขาวิชาที่สามารถนำไป
ประกอบอาชีพได้ เพราะขณะที่เรียนได้มีประสบการณ์โดยตรงและรู้จักค้นคว้าข้อมูลด้วย
ตนเอง ทำให้รักท้องถิ่น รักโรงเรียน รักการค้นคว้าทำวิจัยต่อ และกลับมาช่วยพัฒนาท้องถิ่น
ให้เจริญต่อไป นี่คือการสำเร็จของโรงเรียนที่ผู้บริหาร ครูและบรรณารักษ์ในโรงเรียน
ร่วมมือกัน

บทสรุป

สรุปได้ว่าครูบรรณารักษ์และครูโรงเรียนรวมทั้งผู้บริหาร ให้ความร่วมมือกัน
เป็นอย่างดี จะส่งผลให้การจัดหาสื่อการเรียนการสอนเข้าห้องสมุดได้ตรงตามหลักสูตร
และตรงกับความต้องการของครูและนักเรียน จะช่วยพัฒนาการเรียน และการสอนของ
ครูให้ทันสมัย ขณะเดียวกันการส่งงานให้นักเรียนไปค้นคว้า จะทำให้นักเรียนได้รู้จักวิธี
การค้นคว้าด้วยตนเองโดยอาศัยความร่วมมือกับบรรณารักษ์ ตลอดจนการทำโครงการ
กิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่างๆ จะประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ถ้าทั้งครูและบรรณารักษ์
ให้ความร่วมมือกัน

เอกสารอ้างอิง

- กินอยู่อย่างฉลาดสุขภาพไม่พัง. (2559, 5 พฤษภาคม). **มติชนรายวัน**, น.23.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542**. กรุงเทพฯ :
นานมีบุ๊ค.
- สมหมาย ปาริจฉัตต์. (2559, 5 พฤษภาคม). การศึกษาประจำรัฐ Focus ที่พัฒนาครู.
มติชนรายวัน, น.20.
- สำรวจผัก-ผลไม้ 138 ตัวอย่างพบสารต้องห้ามเพียบ. (2559, 5 พฤษภาคม).
มติชนรายวัน, น.10.
- ใส่กรอกดังผสมสารกันบูดเกิน. (2559, 5 พฤษภาคม). **มติชนรายวัน**, น.5.